

CVIČEBNÍ LISTY

Příloha „Vojenských rozhledů“.

ROČNÍK XI.

Redaktoři: Plukovník gšt. Jiří Birula a
podplukovník gšt. František Pobunek.

ČÍSLO 8.-9.

Major gšt. Josef Tacl:

Jezdecká brigáda na křídle.

Manévr soustředění sil.

(Mapy 1:75.000 č. 4155, 4156, 4255, 4256.)

I. Námět.

1. Všeobecná situace.

1. Vlastní 1. modrá armáda je v bojích od počátku měsíce května s nepřitelem postupujícím ve všeobecném směru severním a 12. května zastavila další nepřátelský postup na čáře: Blaškov trig. 693 (3 km severozápadně od Bohdalova)—N. Veselí—výšiny jižně od Města Žďáru—Nové Město—Zubří—Lhota...

Nepřítel — zdá se — vyčerpá své síly dosavadním útočným postupem a ve dnech 11. a 12. května zasadil v prostoru Bohdalov—Město Žďár 4. pěší divisi, jež byla dosud v druhém sledu.

Letectvo 1. armády zjistilo 12. května soustředování značnějších sil v prostoru Osová Bitýška—Vel. Bíteš—Křoví, kde, jak se zdá, je vyšší jezdecká jednotka s automobilisovanými jednotkami.

Za frontou zjištěny přesuny menších částí, jež — zdá se — nepřítel vyloučil z fronty k utvoření záloh.

V prostoru na západním křídle zjištěny slabší jezdecké části a částice pěchoty v prostoru Stáj a na západních okrajích lesa u Zhoře—Nadějova a Řehořova.

2. 1. modrá armáda dostala 12. května od HVOA. k dispozici nové jednotky, jež postupně dorazí, a to:

3. divise do prostoru Litomyšl—Vysoké Mýto,

10. divise do prostoru Chotěboř—Nová Ves—Studenec—Libice 13. až 14. května.

1. jezdecká brigáda dosáhne 12. května večer prostoru Světlá n. Sáz.

Vlastní vyšší jednotky prvního sledu jsou dosavadními boji dosti opotřebovány; ztráty činí 15—20%.

V záloze velitele 1. modré armády je 2. pěší divise v prostoru Borová—Č. Bělá—Strážov—Slavětín.

Západní křídlo je kryto skupinou hran. praporu (3 a 7) v prostoru Poděšín—Janovice (hran. prap. 3)—Zhoř (hran. prap. 7) a ŠPO. 5. divise Zhoř—Nadějov, která drží frontu Poděšín—Újezd—Budeč až po Kopeček 598.

2. Úkol 1. modré armády.

HVOA. nařizuje 12. května v 18 hod. (výtah):

1. modrá armáda zahájí všeobecný útok 15. května, a to ve všeobecném směru jihovýchodním.

Úsilí armády se projeví ve směrech Nové Město—Křížanov—Velká Bíteš a ve směru Příbyslav—Velké Meziříčí.

Cílem ofensivy je v prvním údobí dosáhnouti prostoru Vel. Meziříčí—Křížanov—Strážek, aby bylo ohroženo nepřátelské postavení na východ od Svatky.

.....

Posilové prostředky: děl. pl. 51 dne 12/5 ve 20 hod. v Chotěboři.

.....

3. Situace 1. jezdecké brigády a její úkol.

1. jezd. brigáda byla vyložena po převozu a dorazila pochodem 45 km do ubytování v 21 hod. 12/5 a je rozložena takto:

velitelství 1. jezd. brigády: Světlá n. Sáz.,

1. a 4. jezd. pluk: Lipnice—Dol. Město,

8. jezd. pluk: Babice—Olešnice,

9. jezd. pluk: Zavidkovice—N. Ves,

děl. odd. I./54.: Světlá n. Sáz.,

cykl. korouhev:

eskadrona OA.: } Světlá n. Sáz.,

jezd. tel. rota: }

jezd. žen. rota: Lipnička.

služby: Mrzkovice.

Ve 20.30 hod. dostal velitel 1. jezdecké brigády rozkaz velitele 1. modré armády, v kterém jsou uvedeny zprávy a úkol armády (viz shora) a stanoven úkol takto:

1. jezdecká brigáda vyrazí co nejdříve z nynějšího ubytovacího prostoru a bude krýti ve dnech 13. a 14. května zaujetí útočné sestavy armády v prostoru mezi řekou Jihlavkou a západním křídlem 5. divise.

Za útoku armády bude manévrovat proti nepřátelskému křídlu a boku.

Pro přesuny může velitel 1. jezd. brigády použítí všech cest na jih od řeky Sázavy.

Posilové prostředky: Od 24 hodin 12/5 hraničářské prapory 3, 7 a SPO₅ (tento jen do vystřídaní jezd. brigádou; potom buď odeslán k 5. divisi).

Velitelství dělostřeleckého pluku 51 s dvěma oddíly, a to II./51. a III./51. k dispozici v Německém Brodě 13/V v 5 hodin.

Pozorovací letka 6 na letišti na západ od Chotěboře od 24 hodin 12/V.

Velitel 1. jezdecké brigády vydal k provedení tohoto úkolu tento rozkaz:

1. jezdecká brigáda.

štáb — 3. odděl.

Čj. /op.

Mapy 1:75.000 viz námět.

SV., 12. květen, 23 (dvacet tři) hod.

Všeobecný operační rozkaz čís.

I. část.

I. Situace: podle listiny zpráv (viz námět).

Jest pravděpodobné, že nepřítel přejde do obrany na dosavadní čáře. Zjištěných sil v prostoru Bíteš může nepřítel použít: buď k zesílení obrany západního křídla, nebo ofensivně ve směru Polná do boku jednotek chránících dosud křídlo naší armády.

II. Úkol jezdecké brigády.

Ve dnech 13. a 14. května krytí zaujetí útočné sestavy armády v prostoru mezi řekou Jihlavou a západním křídlem 5. divise.

Za útoku armády manévrovatí proti nepřátelskému křídlu a boku.

K přesunu může velitel 1. jezd. brigády použít všech cest na jih od řeky Sázavy. Posilové prostředky: od 24 hodin 12/5 hran. prap. 3, 7 a SPO₅ (tento po vystřídání jezd. brigádou, potom buď odeslán k 5. divisi). Vel. děl. pluku se dvěma oddíly, a to II., III./51. k dispozici v N. Brodě 13/5 v 5 hodin.

Pozorovací letka 6 na letišti záp. od Chotěboře od 24 hod. 12/5.

III. Úmysl.

1. Zprávy zjednatí letectvem a třemi PO., kterými chci za sítání 13/5 překročit čáru Štoky—Šlapanov—Přibyslav.

2. Posunouti valné síly jezdecké brigády do prostoru západně a severozápadně od Polné, odkud chci mít co nejdříve zprávy, a to ve dvou proudech po osách: Světlá—Něm. Brod—Šlapanov—Polná a Lipnice—Krásná Hora—N. Brod—Štoky, většina jezdectva na východní ose.

IV. Provedení.

1. Zprávy:

a) Letectvo: Letka 6 provede podle zvláštního rozkazu za sítání průzkum: fronty Poděšín—Zhoř—Nadějov a prostoru Kamenice, komunikací vedoucích z prostoru Vel. Bíteš, Vel. Meziríčí do prostoru Polná—Kamenice—Jihlava.

První zprávu do 5.30 hod. na PZÚ. v Polné.

Vracející se letouny shodí také zprávy PO., jich se týkající.

b) Přezvědňné oddíly vyrazí z míst odpočinku v 1 hodinu 13/5.

PO. 1: jedna eskadrona s četou kulometů jezd. pl. 4 a četa OA.

Směr: Lipnice—Kr. Hora—N. Brod—Štoky—Střítež—V. Beranov—Kamenice—Pavlinov.

PO. 2: jedna eskadrona s četou kulometů jezd. pl. 9 a 1 četa OA.

Směr: Okrouhlice—N. Brod—Štoky—Dobronín—Nadějov—Měšín.

čety OA. k dispozici oběma PO. v N. Brodě ve 2 hod.

PO. 3: jedna eskadrona jezd. pl. 8.

Směr: Okrouhlice—N. Brod—Šlapanov—Polná—Zhoř. Z Polné vyše jednu četou samostatně přes Zábornou k hran. prap. 3.

Společný úkol PO.: Zprávy o nepříteli a o situaci vlastních jednotek.

Hlášení i negativní z čáry dosavadního dotyku zaslati na PZÚ. do Polné.

2. Přesun valného voje.

Západní proud: velitel jezd. pl. 4 — složení: jezd. pl. 4, cykl. korouhev, četa OA., děl. odd. II, III./51. vyrazí ve 2.45 hod. z Lipnice po cestě: Lipnice—Krásná Hora—N. Brod—Štoky. Cykl. korouhev k dispozici ve 2.30 hod. v Lipnici. Děl. odd. II, III./51., četa OA. v 5 hod. na sev. okraji N. Brodu.

Východní proud: velitel jezd. pl. 8. Složení: jezd. pl. 8, děl. odd. I./54., jezd. pl. 9, jezd. pl. 1. Cesta: Okrouhlice—Něm. Brod—Hochtánov—Šlapanov. Průchoď: obě silnice 1 km vých. od Okrouhlice projdou: jezd. pl. 8 ve 2.30 hod., děl. odd. I./54. ve 2.45 hod., jezd. pl. 9 ve 3 hod., jezd. pl. 1 ve 3.15 hod. Průchod Něm. Brodem reguluje důstojník štábu.

První posun čára: Štoky—Šlapanov, kde vydám další rozkazy.

3. Zajištění.

Proudy se zajistí samostatně.

Hran. prap. 3, 7 a SPO. 5 podle zvláštního rozkazu drží dosavadní čáru dotyku; zprávy zasílají do sběrný v Polné.

V. Spojení.

Osa spoj. 1. jezd. brigády: Světlá—N. Brod—silnice na Štoky až ke dvoru „Na Vysocíně“—Smilov—Šlapanov—Polná.

SV. brig.: Od 4 hod. N. Brod, od 5.30 hod. Šlapanov.

Osy spojení vel. proudů: osy postupu.

Jezd. tel. rota zřídí: brig. ústředny na státním vedení v N. Brodě, Na Vysocíně a Šlapanově,

příčku: Šlapanov—Na Vysocíně a

PZÚ. od 5.30 hod. v Polné.

Za správnost nác. stábu

Velitel jezdecké brigády.

Dostanou: Velký rozdělovník.

4. Situace 1. jezdecké brigády v 6.30 hod. 13/V.

PO₁ dosáhl Měšín; PO₂ je ve Věžničce; PO₃ vyráží z Polné.

Východní proud: Předvoj (1/8) dosáhl čáry: Šachotín—mlýn Lutrián—Kamenná;

valný voj je čelem na severním okraji Šlapanova. (II/8 s 1. baterií I. 54., 9. jezd. pl. a dvě baterie I./54., 1. jezd. pluk.)

Západní proud: předvoj (1./4.) dosáhl čáry: Steinhügel trig. 513—kříž 497 (na silnici ze Štoků do Něm. Šicndorfu)—Antonínův Důl;

valný voj je čelem na východním okraji Štoků. (4. jezd. pluk, cykl. korouhev s děl. oddíly II./51. a III./51.)

Velitel jezdecké brigády je v čele východního proudu ve Šlapanově.

Služby jezdecké brigády jsou shromážděny v Německém Brodě.

5. Zprávy o nepříteli došlé do 6.30 hod.

Letka zahájila činnost za svítání a do 5.30 h o d. podává tyto zprávy:

Ve Velkém Meziříčí značný ruch; náměstí, ulice mnoho aut. Zdá se, že se zde zastavil automobilní proud. Silu nelze zjistit, nepřítel střílí kulomety s výšin ovládajících ze severu toto místo. (4.15 hod.)

Na silnici Velké Meziříčí—Měřín čelem u Stránecké Zhoře cyklistické jednotky v rozptýleném pochodovém proudu, délka asi 4 km v postupu na Měšín. (4.20 hod.)

V prostoru Vel. Bíteš—Osová Bitýška—Křoví přítomnost pěchoty a dělostřelectva. Proud pěchoty a dělostřelectva (asi jeden oddíl) vchází do V. Bíteše ze směru Přibyslavice. Na silnici dále k jihovýchodu asi 8 km trénu. Zdá se, že v uvedeném prostoru je nějaká vyšší jednotka. (4.30 hod.)

V prostoru Arnolec a Černá sesedlé jezdeckto; zdá se, že i v lese na sever od koty 548 je vojsko.

Menší část (asi jedna eskadrona) v Jersíně.

2—3 eskadrony v Meziříčku. (4.10 hod.)

Na silnici u Rehořova nepř. OA. (4.15 hod.)

V lesích na západ a na sever od Chroustova vojska — nějaké velitelství ve vesnici. Mnoho koní zejména ve střední její části. U trig. 693 na jih od této vesnice dělostřelectvo (asi jedna baterie) v palebném postavení.

Baterie u koty 520 východně od Jersínu (4.30 hod.).

Hran. prapor 3 hlásí ve 4.40 hod. Na frontě na západních okrajích lesů: Špitálský les, Hory pohyby u nepřítele. Zdá se, že jsou zde nové jednotky.

Hran. prapor 7 hlásí v 5 hod.: Nepřítel v prostoru lesa na Včelinci zesílen, nové odpory a palby z okraje lesa.

SPO.₅ hlásí ve 4.30 hod.: Nepřátelské jezdecké hlídky lze pozorovati na silnici z Řehořova ke kotě 615 a u Věžnice — síla každá asi 15 jezdců.

Od 4.45 hod. zvýšená činnost nepřátelského pozorovacího letectva zvláště ve směru Velké Meziříčí—Jihlava a Velké Meziříčí—Polná—Německý Brod.

II. Návrh řešení.

Úkol, který dostal velitel 1. jezd. brigády od velitele armády 12. května, zněl: „Ve dnech 13. a 14. května krýti zaujetí útočné sestavy armády v prostoru mezi řekou Jihlavou a západním křídlem 5. divise. Druhá část úkolu se týká pozdějšího údobí, kdy armáda zahájí ofensivu a velitel jezd. brigády má během útoku manévrovat proti nepřátelskému křídlu nebo boku.

K provedení úkolu dostal velitel 1. jezd. brigády mimo dělostřelectvo a letectvo k dispozici i ony jednotky, jež jsou v prostoru přikázaném mu k provedení operace.

13. května, když dojdou velitele první zprávy o tom, že se projevila ofensivní činnost u nepřítele v jižní části jeho prostoru, uvědomí si velitel znovu podstatu úkolu pro první údobí operací a především bude uvažovati o tom, co zamýšlí nepřítel akcí, o jejímž počátku dostává zprávy.

Ze zpráv, které již měl a které nyní dostává, lze zjistiti hned, že nepřítel použil na křídle oněch částí, které den předtím byly zjištěny v prostoru V. Bíteš—Osová Bitýška—Křoví, kde nyní je zjištěn letectvem příchod nových vojsk.

Podrobnější úvaha o nepřátelské situaci na dosavadní frontě a v její těsné blízkosti nedává nijakého určitého obrazu, z kterého by dalo usuzovati na sestavu nepřítele a z toho nepřímou i na jeho úmysly. Příčinu nutno hledati v tom, že terén nedovoluje letectvu podrobnější zjištění v pásmu lesů na jejichž západním okraji probíhá nepřátelská fronta. Části zjištěné ve volném terénu a ve vesnicích lze v každém případě považovati za druhý sled vojsk, která jsou zde zasazena. Mimo to lze usuzovati na další sled nepřátelské sestavy, tvořený zjištěnými cyklisty na pochodu ve směru na Měšín.

Z těchto složek lze zjistiti, že síla nepřítele v prostoru na levém křídle nepřátelském je alespoň vyšší jednotka, neznámého dosud složení, nebo alespoň její části. Podle počtu záloh, jež lze odhadnouti asi na dva pluky, mohla by to být vyšší jednotka o 4—6 jezdeckých plucích. Potom lze též předpokládati, že motorisované části zjištěné ve Velkém Meziříčí jsou rovněž součástí této vyšší jednotky.

Je přirozené, že po této úvaze, kolik mám před sebou, bude následovati otázka, co je to, která vyšší jednotka. Ježto zprávy od armády jsou,

co se toho týká, neúplné, je věcí velitele brigády, aby tuto otázku dal svým zpravodajským orgánům. Bude tedy věcí 2. odděl. štábu, aby v tom směru řídilo činnost všech orgánů a vydalo k tomu příslušné nařízení, jež bude obsaženo v nejbližším rozkaze, který bude vydán.

Další otázka, která se naskytne, je, co zamýšlí nepřítel? První serie zpráv došlých od letectva a od jednotek na frontě zasazených nedává k tomu jasné odpovědi. Je tedy nutno uvažovati o tom, co by nepřítel mohl podniknouti.

Podkladem pro jeho činnost bude úkol opírající se o zprávy dosud získané. Není těžko se dohadovati, že průzkumná a pozorovací činnost nepřítel objevila slabinu v krytu křídla a ubývajíc hodnotu jeho od severu k jihu tak, jako na druhé straně. Z toho lze souditi, že nepřítel může jednati jednak defensivně tím, že by zesílil dosavadní opatření pro krytí křídla, neb ofensivně tím, že by hledal zlepšení své situace využívaje slabosti našich zasazených jednotek. Velitel brigády musí si uvědomiti celkovou situaci obou křídel, jak vlastního, tak i zejména nepřátelského a sledovati při tom bedlivě terén s hlediska vlastní i nepřátelské činnosti.

Silně lomená čára značící poměr jednotek na křídle a všeobecný průběh na frontě nepřátelské armády je zřejmou nevýhodou pro nepřítel, neboť akce zde vedené zasahují tyl celé armádní fronty. Byl by tedy dostatečný důvod pro snahu o zlepšení průběhu této čáry — tedy pro ofensivní akci.

Cíl této akce nutno hledati v terénu, a to podle poměru již označeného, resp. úhlu lomení fronty.

Terén sám, tak jak je v něm umístěno nepřátelské postavení, skýtá jen jedinou výhodu: skrytí vojsk zde použitých. Jinak je tu nepřítel, zvláště na jižním křídle, v nevýhodě, neboť převaha v terénu se projevuje v této části tím, že naše jednotky ovládají řadu pozorovatelů, které převyšují nepřátelské postavení, a na druhé straně přerušují nepřátelské pozorování, jež má zde celkem malou hloubku. V severní části, počínaje prostorem Stáj, je poměr obrácený; převahu v terénu lze zjistiti u nepřítel. Bylo by tedy podle terénu nutno očekávati u nepřítel snahu o zlepšení v jižní části, což by se projevilo ofensivní činností v tomto prostoru. Cílem by byla především řada pozorovatelů v prostoru Nadějov—Věžnice (trig. 625, U smečky 592, trig. 597 Vys. Studnice).

Tento cíl vzhledem k úvaze o celkové situaci a k důvodům pro její zlepšení neznamená ovšem velké plus, bylo by to jen zlepšení lokální. Pro akci většího rozsahu ve smyslu požadavku zlepšení celkové situace křídla bylo by nutno uvažovati o cíli hlubším. V terénu je význačně dán severním a západním okrajem lesů rozkládajících se na sever od státní silnice vedoucí na Jihlavu v prostoru na sever od V. Beranova, dále prostor Lipina a západní okraje lesa Ochozu — nebo čára spojující les Lipiny s trig. 565 Za Borkem. Dosažení tohoto prostoru znamenalo by pro nepřítel možnost ovládati důležité středisko komunikací Polnou a možnost působení na křídlo i do boku vlastních sil, soustředěných k útočné akci v prostoru na sever od Polné.

Dosažení tohoto cíle vyžaduje však nasazení značných sil, kdyby ho mělo býti dosaženo čelní akcí. Lze proto očekávati, že se nepřítel bude snažit získati jej tím, že bude hledět manévrovati soustředěnými silami tak, aby vyvrátil část fronty a zbytek vymanévroval.

A tu má celkem dvě možnosti:

buď provede průlom ve vhodném terénu a směru a bude jej hledět rozšířit, aby rozrazil jednotky chránící křídlo,

anebo bude působiti útočně na našem krajním křídle, spojuje útok s obchvatem, a na ostatní části fronty zůstane v obraně.

K první akci by se mu hodil prostor severní, k druhé jižní; rozhraní těchto dvou prostorů tvoří les Ochozu. Severní prostor skýtá možnost organisovati mocný útok značnými prostředky, jejichž činnost je podporována terénem. Jižní prostor vyžaduje rovněž soustředění sil, aby se nepřítel zmocnil v terénu důležitých, již uvedených pozorovatelů a získal tak východisko pro obchvatnou akci ve směru Nadějov—Polná, při čemž by zároveň musil část sil usměrniti proti lesům ve všeobecném směru Rytířsko, alespoň k bezpečnému zajištění celé akce.

Je zřejmé, že tento druhý směr nepřátelské akce skrývá pro nás značné nebezpečí, a to proto, že je poměrně vzdálen a síly jsou zde slabé. Severní je méně nebezpečný svou blízkostí a také dostatečným, třeba ne úplným vybavením.

Lze tedy závěrem z těchto úvah říci: Dá se očekávati spíše nepřátelská ofensivní akce než defenzivní. K rozvinutí této akce lze předvídati buď prostor na jižním křídle nebo na severním, při čemž nebezpečnější je směr jižní, ke kterému je třeba soustřediti pozornost.

Dospěje-li velitel 1. jezd. brigády k tomuto závěru, musí si ihned uvědomiti, zda dosavadní opatření, plynoucí z vydaných rozkazů odpovídají tomuto možnému vývoji situace. Stačí k tomu, aby si uvědomil a podle okolností dal i přezkoušet situaci vlastních vojsk v tu dobu. Protože krátce předtím přešel od jednoho proudu k druhému, je o situaci obou orientován a potřebuje si jen uvědomiti, zda rozdělení sil odpovídá možnému budoucímu použití jich. Z vydaného rozkazu je vidět, že dosavadní sestava odpovídá oběma eventualitám a že netřeba nic měniti.

Pokud jde o zprávy z jižního prostoru, jsou dosavadní opatření zcela účelná, neboť všechny PO. směřují do tohoto prostoru a spojení zřízené s jednotkami na frontě umožňuje včasné získání zpráv.

Jediné, co lze ještě provéstí navíc, je soustředění letecké činnosti do prostoru jižního křídla. Tuto otázku lze snadno vyřešiti ústním rozkazem styčnému důstojníku letky. Vydáním tohoto rozkazu si zajišťuje velitel jezd. brigády alespoň částečně převahu ve zprávách, která je nutným předpokladem pro svedení střetného boje, k němuž může v krátké době dojiti.

Pro další postup jezdecké brigády musí míti na zřeteli obě možnosti nepřítelů. Zárukou čeliti jedné i druhé je hloubka sestavy, z které je možno vždy provéstí zesílení severní části i soustředění ve směru na jih — podle okolností obojí najednou.

Zprávy došlé v 6.30 hod.—7 hod.

V 6.30 hod. dostává velitel brigády zprávy od hran. praporu 3 a 7 a SPO. 5:

Nepřítel zahájil útok ve směru silnice Něm. Rudolec—Janovice a ve směru Stáj. Fronta hran. praporu 3 na jižním křídle v prostoru Janovice se drží. Velitel řídí sem svou cykl. rotu (záloha). Síla nepř. asi 2 rot (esk.?).

V prostoru Stáj—Zhoř byly staženy předsunuté prvky na východní okraje lesa Žlaby. Nepřítel postupuje zvolna; sílu odhaduje hran. prapor 7 na 1 rotu.

Ve směru na Zhoř nepřítel dosud neútočí.

Cykl. eskadrona v prostoru Věžnice a záp. od koty 615 na jihlavské silnici napadena nepř. OA, jež však nemohou proniknout přes zřízenou překážku. Nepřátelské hlídky na výšině 619 a 643 Řehořský Vrch.

Ve směru na Nadějov podél silnice od Jersína postup nepřátelské části v síle asi 2 rot (esk.?) zatlačil předsunuté částice s výšiny vých. od Nadějova do vesnice.

Po hřbetě Bukovec postupují asi 2 čety. Družstvo zde umístěné ustupuje na výšinu 625 na západ od vesnice.

Budu-li nucen ustoupit, chce se zachytit na čáře Zděrák—Zbytek—Rytířsko.

V 7 h o d i n dostává velitel jezd. brigády na postupu k Polné zprávu od SPO. prostřednictvím PO².

Nepřítel útočící ve směru Nadějov—Rybná a ve směru Věžnice—Rybná dosáhl výšiny trig. 625—U smečky—Březinky. Ustupují na Jamné. Mám spojení s PO².

Letec hlásí shozenou zprávou: Autokolona s vojsky vyjíždí po silnici Velké Meziříčí na Měřín. Na této silnici není než skupina trénů v Měříně.

Nepř. jezdeckto v Meziříčku a Černé. 2 baterie na jih od Arnolce.

Druhá serie zpráv došlých okolo 6.30 hod. i zpráva došlá v 7 hod. bude předmětem úvah navazujících na předchozí předpoklady.

Pokud jde o úkol, je zřejmé, že činnost nepřítele, projevující se na celé frontě, na úkolu nic nemění, ale že je nutno sledovati nyní vývoj událostí se stanoviska způsobu provedení úkolu. Jestliže dosud byla možnost řešiti úkol defensivně rozvinutím prostředků nutných k zajištění křídla a k udržení části jich volných pro budoucí úkoly, je nyní zřejmo, že bude především úloha rázu ofensivního, směřující k splnění úkolu, který si musí velitel brigády sám stanovit.

Stanovení tohoto úkolu plyne z předchozí situace a úvah.

V tom smyslu vyzní první rozhodnutí velitele. Aby k němu došel, je nutno přezkoušet a doplnit předchozí úvahy, a kde třeba, je korigovat podle vývoje situace.

Nepřátelská akce zahájená celkem slabými silami na různých místech fronty nasvědčuje tomu, že nás nepřítel buď chtěl klamati těmito místními akcemi a utajiti tak, kde chce provést hlavní nápor, nebo že neměl dostatek zpráv, aby se mohl rozhodnouti, a tyto zprávy hledá těmito „průzkumnými“ bojovými akcemi.

V tom i onom případě je rozhodující výsledek, kterého dosáhl. Úspěch v jižní části prostoru může mít za následek, že zde nepřítel soustředí všechny své prostředky, aby těžil ze zjištěné slabiny. Jestliže měl valnou část sil soustředěnou pro akci v severní části, nic se tím nemění, ba naopak, úspěch na jihu získaný bude mu jen na prospěch při akci hlavní, neboť není vzácným případem, že se z akce zamýšlené jako vedlejší stala akce hlavní.

Shrne-li velitel zprávy a srovná je s oněmi prvními, vidí, že nejasnosti celkem nebylo a že bližší osvětlení může přinést až boj, v kterém budou zjištěny jednotky. Z oněch částí, které byly známy již z prvních

zpráv, mizejí cyklisté. Lze podle jejich dřívějšího usměrnění usuzovati, že se objeví na krajiním levém křídle. Jezd. jednotky jsou pravděpodobně rovněž v tomto prostoru. Pohyb autokolony z Vel. Meziříčí se dosud neprojevil dostatečně, aby mohlo býti řečeno, kam směřuje.

V závěru je třeba si říci: Z dosavadních zpráv a z vývoje bojů lze souditi, že se nepřátelská akce úspěšně rozvine na jižním křídle. Severní křídlo je dosti odolné, ale není dokonale vybaveno, vzhledem k množství prostředků zde použitých a k šířce fronty. Chce-li velitel brigády míti volnost jednání proti vnikajícímu nepříteli, musí si ji zajistiti tím, že se zbaví starosti o křídlo severní. Toho může dosáhnouti zesílením.

To by tedy byla první část rozhodnutí: Zesíliti severní křídlo tak, aby mohlo provést obranu, tedy udržeti to, co máme.

Druhá část rozhodnutí bude se týkati jižní části prostoru. Zde vlastně je úkol, který si musí velitel brigády dáti sám, a není pochyby, že bude zníti: „dostati zpět to, co bylo ztraceno“. Prostředek k tomu je porazit nepřítele, zahnatí jej zpět. K tomuto cíli a k tomuto způsobu řešení musí nyní velitel brigády obrátiti svou pozornost. Velkým otazníkem je zde nepřítel. O něm nevíme, kdo je, jak je silný, jak postupuje. Známe jen všeobecný průběh čáry dotyku ze zpráv došlé v 7 hod. Nežli se velitel brigády může rozhodnouti pro zásadní nasazení útočné akce, musí býti alespoň z větší části odstraněny nedostatky zpráv. Ježto z dosavadních bojů nebylo jich dostatek, lze očekávati, že budou rozmnoženy zásahem PO. a jejich bojem.

Nestačí-li ani tyto zprávy, bude velitel brigády nucen obstarati si je nebo doplniti bojem svých předvojů. Teprve potom lze s úspěchem provést další fázi operace, kterou bude soustředění sil jezdecké brigády k útoku. Fronta, na které se nyní jezdecká brigáda pohybuje a na které bude bojovati, je tak široká, že nelze počítati s tím, že by mohla vésti útočnou akci na celé šířce. Proto bude nutno z této celé šířky zvoliti vhodné místo, na kterém útok bude proveden, a v tomto prostoru soustřediti valnou část prostředků. Je přirozené, že ostatní části fronty musí skýtati veliteli takovou jistotu, že bezpečně bude moci síly soustřediti pod ochranou jednotek, které budou míti za úkol zastaviti postup nepřítele.

Jestliže tuto úvahu umístíme do terénu v konkrétní situaci, dospějeme k závěru, na jaké šířce je nutno zříditi tuto clonu, za níž by bylo možno brigádu soustřediti, a kolik prostředků bude nutno k tomu použiti.

Fronta hran. praporů zabírá do šířky asi 7 km (Podlešín—Zhoř); má-li býti jakási bezpečnost na tomto úseku, který má zůstat defensivní, je nutno zvýšiti zde prostředky alespoň o hodnotu jednoho pěšího praporu, t. j. asi o jeden jezdecký pluk. K tomu ovšem nutno dáti i část dělostřelectva, neboť dosud je skupina hran. praporů odkázána jen na podporu souseda a svého dělostřelectva nemá. Maximum, které velitel jezd. brigády může dáti, značí minimum pro obránce. Byl by to jeden oddíl, který jde s východním proudem a může v krátké době býti zasazen.

Z jednotek nutných k zesílení by byl sice nejbližší 8. jezd. pluk, ale vzhledem k tomu, že je předvojem brigády a bylo by nutno vysílat nový předvoj, což je ztráta času, bude lépe použití druhého pluku z proudu, t. j. 9. jezd. pluku.

Nepřátelská akce se rozvíjí úspěšně na frontě mezi Zhoří a lesním pásmem táhnoucím se ve směru jihovýchodním od Rytířska, tedy v šířce asi 5 km, při čemž nutno počítati se zvětšením na 6—7 km při rozvoji ve

směru severozápadním. Mimo to je nutno mít na zřeteli bezpečnost vlastního křídla na jihu; vzít v počet nejméně pásmo Rytířsko—státní silnice po východním okraji lesa Boroviny, t. j. asi 3 km.

Jde tedy o šířku fronty asi 10 km, na které má vzniknouti clona zastavující nepřítele, za níž by měla brigáda volnost pohybu.

Prostředky, které jsou sem usměrněny, dojdou postupně. Všeobecným operačním rozkazem byl stanoven první posun na okraje lesů na sever a na západ od Polné. Další posun na východní okraje lesů Rytířsko—Lipina—Zhoř pro předvoje i valné voje je nutno stanoviti nyní. Důvody pro volbu tohoto posunu plynou ze situace a z předchozích úvah o možnostech nepřítele.

Ježto není zpráv, že by nepřítel byl svým letectvem zasáhl proti postupujícím proudům jezdecké brigády, nutno mít za to, že se pochod rozvíjel normálním ruchem.

PO., které předchází postupující brigádu, jsou řízeny tak, že PO.₁ proniká na jižním křídle. PO.₂ je na směru SPO.₅, s nímž je již ve spojení, PO.₃ postupuje přes Polnou na Nadějov.

Budou tedy PO.₂ a PO.₃ první, které se střetnou s nepřítelem a zahájí akci brigády. Vzhledem k jejich síle (po 1 eskadroně s četou kulometů) lze očekávati, že budou s to klásti odpor po neurčitou dobu a zdržovati postup nepřítele.

Předvoje mohou svého cíle dosáhnouti asi v 8 hod. Z toho plyne, že v tu dobu budou na frontě Rytířsko—Zhoř celkem: 3 eskadrony v prostoru Lipina (I./8. + PO.₃) v prostoru Rytířsko jedna eskadrona s četou kulometů (předvoj západního proudu), mezi oběma SPO.₅ a PO.₂, t. j. hodnota 3 eskadron, celkem 7 eskadron na frontě 7 km. Je nyní na veliteli brigády, aby uvážil, zda tato síla je dostatečnou zárukou pro něho, aby za ní mohl soustředit svou brigádu.

Není třeba ani zacházeti do detailních propočtů, aby bylo jasné, že tato hodnota dovoluje veliteli použití valných vojů podle plánu, který se postupným rozmnožením došlých zpráv vyvine.

Nebezpečí, hrozícímu snad z nedostatku prostředků ve směru na Polnou, je čeleno blízkostí valných vojů v tom směru a možností jejich zásahu jak čelního, tak i bočního. Na západní části fronty jde hlavně o udržení okrajů lesů, aby byla získána výchozí základna pro budoucí akci.

Od okamžiku, kdy PO. a předvoje začnou společně působiti, upravuje se již automaticky i velení. Velitel východního předvoje převezme velení v úseku, do kterého přišel. U západního předvoje dočasně bude veleti velitel SPO.₅ jako nejstarší na místě.

Tím, že si velitel zajistil možnost soustředění, je vyřešena ovšem jen část této fáze v operaci. Je třeba zajistiti ji ještě v otevřeném boku. Zajištění v tomto prostoru záleží prozatím jen ve zprávách (PO.₁). Je nutno vyslati sem i zvláštní zajišťovací oddíl — bočný voj. Jde o zajištění v prostoru, kterým by mohla býti vedena nepřátelská akce podružného rázu, směřující v celkovém rámci operací k usnadnění postupu ve směru přes lesy Rytířsko, neboť je málo pravděpodobné, že by nepřítel tudy hleděl projít s valnou částí svých prostředků. Je tedy nutno naříditi veliteli západního proudu, aby vyslal alespoň jednu eskadronu s četou těžkých kulometů do prostoru na východ od lesa Boroviny s úkolem chránit bok celého seskupení jezdecké brigády.

Vyřešil-li velitel jezd. brigády otázku zajištění, je nutno, aby řídil voje do prostoru, který by odpovídal zhruba již nyní jeho základní myšlenke manévru: dostat zpět, co bylo ztraceno.

Z toho, co dosud o nepříteli ví, nemůže ještě přesně odvodit směr a prostor útočné akce. V zásadě lze jen uvažovat o dvou základních možnostech: buď čelním nárazem zatlačit nepřítele nebo naň útočit s boku. Kombinace obou těchto způsobů by se projevila jako obchvatný manévr, jestliže se nepřítel obrací více na směr Polná a ve směru Rytířsko se jen zajišťuje anebo jako sbíhavý útok vedený ze směrů Polná na trig. 625 Nadějov a ze směru Rytířsko k témuž místu.

Ježto není dosud dostatek zpráv, je nutno, aby sestava jezdecké brigády byla uspořádána tak, aby dovolovala tyto dvě eventuality. To znamená, že musí mít určitou šířku i hloubku a že musí být umístěna v prostoru, který dovoluje menší přesuny nutné k vyjádření úsilí na tom onom směru.

V terénu by to byl prostor ohraničený čelně čarou Dobroutov—Věžnička—Ždírec—Měšín jako první postupný posun, kdežto druhým by mohla být již linie zajišťovaná předsunutými částmi.

Do prostoru Dobroutov lze bez obtíží řídit zbytek 8. jezd. pluku, do prostoru Věžnička—Ždírec, zbývající 1. jezd. pluk z východního proudu. Do prostoru Měšín 4. jezd. pluk.

Cykl. korouhev by tvořila v první fázi hloubku sestavy, umístěním v Dobroníně, odkud může být přesunuta přes Ždírec na ten aneb onen směr.

Dělostřelectva lze použít s výhodou, bude-li v této sestavě umístěno za středem, aby mohlo zahájit činnost co nejdříve na prospěch jednotek, zajišťujících valné voje, blízko za frontou. Použití dobrých cest omezuje jeho působnost, a proto je nutno volit místo, které by dovolovalo menší přesuny provést bez většího zdržení. Je tedy nutno jeho stanoviště volit v prostoru Ždírec. Při tom však nesmí být opominuto, že 1. jezd. pl. přijde sem později než dělostřelecké oddíly, a proto je nutno dát mu záštitu až do té doby, kdy 1. jezd. pluk dorazí. Lze k tomu použít části cykl. korouhve.

Aby se jednotky postupující na svá místa určení nekřížovaly a nerušily, je nutno předepsat jim cestu.

OA., která dosud působí s PO., zůstávají až do zásahu velitele brigády při svém přidělení. OA. západního proudu budou působit spolu s bočním vojem, dovolí-li stav cesty z Měšína do V. Beranova, přímo nebo po obejití přes Jihlavu.

Letectvo bude mít nové úkoly, záležející zejména v sledování činnosti nepřítele v prostoru Věžnice—Nadějov—Rybná.

V souhrnu lze říci: Velitel jezdecké brigády může podle zpráv dosud získaných nařídít provedení přípravných pohybů k soustředění sil ve smyslu budoucího úkolu. Podrobnosti o tom, jak bude provedena další fáze, kterou je podle úmyslu útok, může nařídít až později.

Velitel brigády sám musí sledovat vývoj situace, aby ihned, jakmile mu souhrn došlých zpráv umožní rozhodovat se pro některou z uvedených eventualit, mohl vydati další rozkazy. Proto bude prozatím dlít u PZÚ. a nařídí zřídit spojení do prostoru Ždírec.

Ježto jde o akci, která se děje za pohybu, je nutno nařizovat jednoduše a rychle a vydávat zvláštní rozkazy jednotlivým vykonavatelům.

Při tom je třeba mít na zřeteli, že každý z těchto rozkazů musí vyjadřovati vůli velitele a tedy jasně říci, co velitel brigády zamýšlí, aby vykonavatelé měli před očima celek zamýšlené operace.

Rozkazy, které by velitel jezd. brigády vydal, by byly:

1. Rozkaz o vytvoření obranné skupiny na východní části fronty,

2. Rozkaz stanovnící úkoly předvojům a posun valných vojů.

Mohly by znít asi takto: viz text rozkazů.

Mimo to oznámí ústně styčnému důstojníku letky rozkaz pro další činnost: průzkum prostoru Nadějov—Věžnice—Rybná; zprávy o činnosti vlastních vojsk na čáře Zhoř—Rytířsko.

1. jezdecká brigáda.

SV., 13/V, 7 hod. (sedm).

štáb — 3. odděl.

Č.

Mapy: 1:75.000.

Zvláštní rozkaz čis.

I. Nepřítel zahájil za svítání menší útočné akce na celé frontě; z nich úspěšná byla akce proti SPO., který je tlačěn zpět a ustupuje ve směru na Jamné.

Zdá se, že nepřítel v snaze zlepšiti své postavení na ochranu křídla bude postupovati ve směru na Polnou, využívaje úspěchu své ranní akce a že se bude snažit rozšířiti jej i ve směru severozápadním, aby dosáhl západních okrajů lesů na západ od Rytířska.

II. Chci udržeti frontu hran. praporu 3 a 7 a znovu se zmocniti výšin v prostoru Nadějov—Věžnice. Za tím účelem bude fronta hran. skupiny zesílena a jezd. brigáda se soustředí na linii Měšín—Ždírec—Věžnička—Dobroutov.

III. Velitel 9. jezdeckého pluku převezme velení nad skupinou hran. praporů. Má k dispozici tyto jednotky: svůj pluk a děl. oddíl I./54. Jeho úkolem jest udržeti dosavadní frontu na čáře: Poděšín—Janovice—Zhoř.

Dostane: velitel 9. jezd. pl.

velitel hran. prap. 3 a 7.

Velitel 1. jezd. brigády.

1. jezdecká brigáda.

SV., 13/5, 7 hod. (sedm).

štáb — 3. odděl.

Č.

Mapy: 1:75.000.

Zvláštní rozkaz čis.

I. } jako v předchozím rozkaze.

II. }

III. a) Předvoje postoupí na čáru Zhoř—Nížov—Rytířsko. Velitel záp. proudu vyšle bočný voj v síle 1 eskadrony s četou kulometů a s četou OA. k ochraně boku do prostoru na východ od lesa Boroviny.

b) Valné voje se přesunou:

8. jezd. pluk: přes Polnou do Dobroutova,

1. jezd. pluk: přes Polnou do prostoru Věžnice—Ždírec,

4. jezd. pluk: přes Střítež do prostoru Měšín,

cykl. korouhev do Dobronína.

Dělostřelectvo záp. proudu řídí velitel 4. jezd. pluku do prostoru Ždírec pod ochranou cykl. roty; zaujme pal. postavení k podpoře jednotek zajišťujících přesun brigády.

Dosažení přikázaných prostorů hlase na PZÚ. (přes Ždírec).

Dostanou: velitel 8. jezd. pl.,

1. jezd. pl.,

4. jezd. pl.

Velitel 1. jezd. brigády.

CVIČEBNÍ LISTY

Příloha „Vojenských rozhledů“.

ROČNÍK XI.

Redaktoři: Plukovník gšt. Jiří Birula a
podplukovník gšt. František Pobunek.

ČÍSLO 10.

Plukovník Josef Petřík:

Ženíjní prapor při ubytování a za pochodu daleko od nepřítele.*)

Námět 1. pro aplikační cvičení na mapě.

(K tomu mapy: generálka Olomouc, speciálky 4158, 4159, 5060, 4059.)

Příloha 1. (průsvítka): Náčrt ubytování ženijního praporu 1.

I. Období mobilizačních příprav minulo. Protivník zaujal do večera 18/3 kryt podél severovýchodních hranic Slezska, chráně tak soustředění svých armád.

Armáda modrých se zatím soustřeďuje nerušeně v příkazaném prostoru: Kroměříž—Přerov—Olomouc—Prostějov.

II. 1. divise modrých se vykládá ve dnech 19. až 22. 3. v stanicích Olomouc—Šternberk—Uničov podle „Přehledu převozu“ a dostala od M. A. rozkaz:

„1. divise po vyložení z vlaků se ubytuje tak, aby mohla nastoupiti pochod ve směru severním anebo severovýchodním. Ubytovací prostor 1. divise je ohraničen místy: Petrovice—Něm. Lodenice—Dálov—Molkov—Rybniček—Papovský Dvůr—Štěpánov—Geblov—Jívová.“

SV. 1. divise se ubytuje ve Šternberku.“

III. Ženíjní prapor byl dne 19/3 vyložen takto: Výpis z „Přehledu převozu 1. divise“ z Bratislavy do prostoru Šternberk ve dnech 19.—23. 3.

Transport číslo	Počet náprav	Jednotka	Vlakem číslo	Nakládá			Odjezd v hodin	Vykládá		Příjezd v hodin
				dne	ve sta- nici	poho- tovost k na- ložení		dne	ve sta- nici	
133	140	Velitelství ženij. praporu 1.	1280	19./II.	Bratislava (fil. nádraží)	4.15	5.35	19./III.	Šternberk	18.20
134		Ženij. rota 1./1.								
135		Velit., štáb, pom. rota 1. div.								
136		2. bat. děl. pl. 1.								
154	154	Ženij. rota 2./1.	1273	19./III.	Bratislava (fil. nádraží)	8.30	9.50	19./III.	Šternberk	21.30
155		Most. souprava 1.								
156		Divisní ženijní park 1.								
157		Divisní zdravotní autokolona 1.								

*) Za spoluredakce pplk. Dr. inž. Vlad. Hájka.

IV. Povětrnostní poměry podle doby roční. Početní stavy úplné. Zásobování normální.

Činnost velitele ženijního praporu 1 za ubytování.

Jaká je vstupní situace žen. praporu 19. III?

Žen. prapor je instradován po železnici z Bratislavy přes Břeclav—Přerov (221 km) do Šternberku.

Již během transportu dostal velitel praporu rozkaz od vel. divise pro ubytování s 19. na 20. III, má tudíž dostatek času studovati mapu a vžít si do celkové situace divise. Zjišťuje, že na hranice k nepřátelskému krytu je 50 km, že divise ztráví nejméně jednu noc ještě mimo boj. Zařídí tedy ubytování svého praporu co nejpohodlněji, aby odpočinek ženistů byl důkladný. Velitel divise se rozhodl pro ubytování v osadách. Ježto vyhrazený ubytovací prostor má dostatečnou rozlohu v prostřední lidnatosti, je pohodlné ubytování možné.

Co rozhodne o ubytování?

a) Úkol ženijního praporu se kryje s úkolem 1. divise: Ubytovat se tak, aby ženijní prapor mohl nastoupiti pochod s divisi ve směru severním nebo severovýchodním; je to úkol jednoduchý a jasný. Při tom musí velitel ženijního praporu uvažovati o pravděpodobné budoucí pochodové sestavě 1. divise a informovati se u 3 odděl. štábu divise o včlenění ženijního praporu do této sestavy a o možných technických úkolech ženijního praporu za pochodu divise. Tomu by odpovídalo umístění ženijního praporu hned za ubytovacími sledy pěchoty a dělostřelectva; pěchota obsadí osady na severních a severovýchodních okrajích ubytovacího prostoru divise.

b) Eventuální střetnutí s pozemními vojsky nepřátelskými za denní situace nelze očekávati, poněvadž nepřítel provádí podobnou operaci jako vlastní M. A.; jen nepřátelské letectvo může rušivě zasáhnouti do ubytování 1. divise.

c) Terén nečiní žádných překážek; komunikací je dostatek, středem ubytovacího prostoru divise probíhá železniční trať Olomouc—Šternberk—Úničov, s normální výkonností, krytů je rovněž dostatečný počet. Spojení je dobré, zastírání ubytovací sestavy lze provést bez obtíží a nevyžádá si velikých pracovních výkonů ani času.

d) Povětrnost je jarní, ve dne oteplení, časté přehánky, dni jsou kratší než noci; noci studené. Východ slunce v 6 hodin, západ v 18.10 hodin. Nepříznivý vliv povětrnosti na zdravotní stav vojsk patrný.

Závěr: Ubytování ženijního praporu v příbytcích v třetím sledu za dělostřelectvem je jediné správné, neboť vyhovuje všem podmínkám, jež požaduje situace a úkol divise.

Rozkazy velitele ženijního praporu 1. pro ubytování s 19. na 20. III.

Stalo-li se, že rozkaz divise pro ubytování nebyl vydán během transportu ve vlaku, bude vydán nejpozději při vyložení transportu ve Štern-

berku. Tam již čekala spojka od hlavního ubytovatele divise na jednotlivé transporty nebo orgán vojenského dopravního velitelství s rozkazem hlavního ubytovatele divise, v kterém jsou určena ubytovací místa pro všechny jednotky divise a též pro jednotky ženijního praporu.

Velitel ženijního praporu dostal rozkaz o ubytování divise nejpozději v stanici Šternberku ihned po příjezdu vlaku čís. 1280 a má tedy dosti času k vydání svého písemného rozkazu o ubytování ženijního praporu, dokud se nevyloží transporty čís. 133 (velitelství ženijního praporu 1) a čís. 134 (žen. rota 1./1.).

Ženijní prapor 1.

SV. 19/III, 18.45 hod.

Cj.

Rozkaz pro ubytování s 19. na 20. III.

1. Ubytovací místa.

Po vložení z vlaků pochoduji jednotky praporu ihned do určených ubytovacích míst:

Velitelství žen. praporu 1 — Šternberk (náměstí).

1./1. žen. rota — Šternberk (sev. část).

2./1. ženijní rota — Domášov (vých. část).

Divisní ženijní park 1 — Hnojice.

Mostová souprava 1 — Papůvský dvůr.

Trény u svých jednotek.

Ubytovatelé 1./1. ženijní roty zajistí ubytování i pro 2./1. ženijní rotu, která přijede do Šternberku dnes v 21.30 hod.

2. Služba.

Dozorčí důstojník praporu: Poručík N. N. od 1./1. roty, staniční stráž ve Šternberku od 1./1. roty.

Hotovost: u každé roty 1 četa.

3. Nařízení pro poplach.

Shromaždiště určí velitel rot. Poplach vyhlásím do Domášova telefonicky, k parku a k soupravě spojkami. Věnujte zvláštní péči zastírání proti očekávaným leteckým náletům. Družstvo těžkých kulometů protiletadlových do Domášova přidělí velitel 2. pěší brigády.

4. Spojení a styk.

Spojovací družstvo praporu postaví ihned telefonní linku od SV. praporu do Domášova k veliteli 2./1. roty a připojí SV. praporu na ústřednu velitelství divise. Velitelé 1./1. roty, parku a soupravy vyšlou po spojkce k SV. prap.

5. Ostatní údaje.

Intendanční útvary divise ve Lhotě; výdej od 20/III v 17.00 hod. Maso bude dováženo AZM. do ubytovacích míst. Praporeční obvaziště ve Šternberku. Odsun nemocných koní do sběrný v Bouňovice. Poštní pošta přijímá a vydává se od 20/III v 17.00 hod.

Odchod praporu do 22/III není předpokládán. Denní rozkazy — výdej u SV. praporu vždy v 15.00 hod.

Dostane:

velitel 1./1. a 2./1. žen. roty,

velitel mostové soupravy 1 a

žen. parku 1.

Velitel žen. prap. 1

.....

Poznámka. Praporečnímu lékaři, proviantnímu a vel. spoj. družstva dá přechází tento rozkaz I. pobočník vel. praporu ještě na stanici Šternberk a k odevzdání rozkazu pro 2./1. rotu, pro soupravu a pro park ponechá spojkku na stanici.

Posouzení činnosti velitele ženijního praporu vzhledem k vydanému rozkazu.

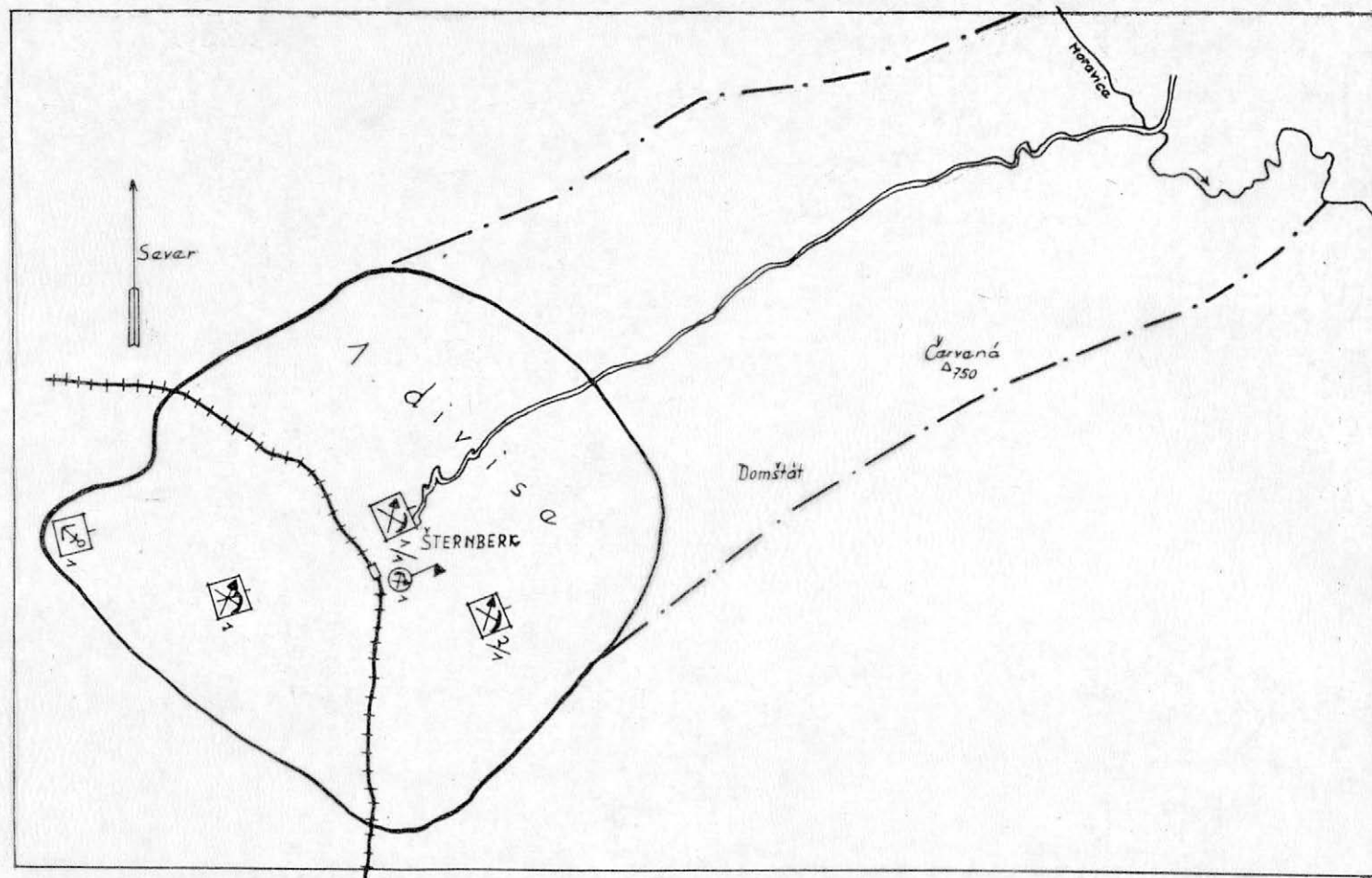
Velitel ženijního praporu jako technický poradce velitele divise, zároveň přednosta ženijní služby, a jako velitel ženijního vojska 1. divise byl při redakci operačního rozkazu pro ubytování dotázán 3. odděl. štábu a vypracoval téměř všechny příspěvky do rozkazů, týkající se ženijního vojska, ať I. části neb II. části, jež vyžadují odborného posouzení, ihned, jakmile bylo známo rozhodnutí velitele divise pro tu neb onu operaci.

Rozkaz velitele praporu pro ubytování obsahuje stručně vše, co musí podřízené ženijní jednotky vědět. Nesmí se zapomínati, že ženijní prapor má kromě ženijních rot též jednotky materiální, t. j. divisní ženijní park a mostovou válečnou soupravu, které jsou nezbytným materiálním prostředkem ženistů při plnění technických úkolů. Ženisté existenčně závisí na materiálu, proto včasné předvídání materiálních potřeb pro tu neb onu operaci divise je nejlepší velitelskou vlastností velitele ženijního praporu. Ubytovaní se zařídí podle toho, jaká činnost očekává budoucí dny ženijní prapor. M. armádou bylo nařízeno, že 1. divise nastoupí pochod pravděpodobně ve směru severním anebo severovýchodním. Ženijní roty musí tedy být rozloženy tak, aby mohly být včleněny bez velkých přesunů do pochodových proudů divise na hlavních komunikacích v požadovaných směrech. Tomu bylo rozkazem pro ubytování vyhověno. Divisní ženijní park a mostová válečná souprava ubytovány na západ od železniční trati Olomouc—Uničov, tedy na obrácené straně ubytovací sestavy divise; zde nepřekážejí nutnému zásobování divise proviantem, jsou kryty jako služby ze směru pravděpodobného dotyku s nepřítelem. Toto umístění odůvodňuje i to, že park za ubytování nic nevydává, i to, že rovněž se nepředvídá v dané situaci použití mostové soupravy. Ženijní roty i ostatní jednotky divise pěchota, dělostřelectvo a j.) ještě nebojovaly, jsou plně zásobeny ženijním materiálem a náradím, a proto je správné umístění těchto jednotek materiálních tak, jak určil velitel ženijního praporu. Vyřešíme ještě případ, zůstane-li 1. divise delší dobu v zaujatém ubytovacím prostoru.

Jaké další úkoly mohou být požadovány od ženijního praporu?

Bojový moment: Leteckým nepřátelským útokem byly bombardovány železniční stanice a železniční trať Olomouc—Uničov a vzhledem k nutnému zásobování divise musí být tato trať učiněna schopnou dopravy. Normálně se starají o opravu dopravní orgány železnice samy, v našem případě železniční civilní správa, anebo stavební nebo provozovací železniční roty, přidělené armádě, event. etapě. Výjimečně, když by stavební roty po ruce nebyly a ženijní roty 1. divise neměly jiných úkolů, mohlo by se připustiti, aby ženijní roty spolu pracovaly o nouzové obnově trati spolu s železničními stavebními orgány civilní správy.

Další úkoly pro ženisty: Zjištění a shromáždění ženijního materiálu z místních zdrojů, jako dříví, prken, kamene, šterku, pisku, cementu, železa, isolační lepenky a p. na různé práce táborové, na opravu, udržování silnic opotřebovaných dopravou nebo poškozených leteckým bombardováním, kontrola činnosti v civilních lomech a pilách; vyhledání odolných sklepů a jich úprava, vyhledávání vhodných místností pro letecký a ply-

nový poplach, klamné stavby, zatarasení východů ubytovacích míst proti náhlému přepadu obrněnými auty a j. Toto zjišťování a shromáždění ženijního materiálu provádějí orgány divisního ženijního parku. Úkolů pro ženijní prapoi za ubytování jak vidět, je mnoho; zhusta dojde tu k časté spolupráci ženistů s technickými rotami pěchoty a s pracovními rotami divise, jak jsme byli svědky na všech frontách poslední světové války.

Námět 2.

(Mapy tytéž jako při námětu 1.)

I. Podle námětu 1 bylo soustředění modré armády skončeno 22/3 večer. Nepřátelské letectvo bombardovalo silnici Šternberk—Dvorec—Opava 22/3 odpoledne.

II. (Výňatek ze všeobecného divisního operačního rozkazu, I. a II. části a rozkazu velitelství 1. a 2. pěší brigády.)

1. divise se přesune v noci s 22. na 23. 3. z dosavadního koncentračního prostoru Šternberk ve všeobecném směru Dvorec—Opava ve třech pochodových proudech do prostoru ohraničeného severovýchodně potokem Moravicí a městy Budišov—Beroun, kde zajistí své ubytování ve směru severním a východním.

III. Úkolem 1. divise je: do svítání 23/3 musí dosáhnouti čelem svých proudů čáry potoka Moravice a ubytuje se tak, aby mohla nastoupiti další pochod v stanoveném již směru na Opavu.

IV. Ženijní prapor 1 byl se svými ženijními rotami včleněn na konec pochodových sestav jižního a středního proudu divise. Jižní proud pod velením velitele 2. pěší brigády po ose pochodu Domášov—Jívová—Domštát—St. Libava—Budišov, střední proud pod velením velitele 1. pěší brigády po ose pochodu Německé Loděnice—Beroun—Dvorec—Heřejvald.

Po skončení pochodu se umístí:

Velitelství ženijního praporu 1 — Horní Guntramovice.

Ženijní rota 1./1. — Dvorec.

Ženijní rota 2./1. — Dolní Guntramovice.

Divisní ženijní park 1 — St. Libava.

Mostová souprava 1 — Nová Veska.

Průchodiště: u jižního proudu východní okraj Jívová. Čelo 2./1. ženijní roty nesmí překročiti před 20. hod. 22/3 průchodiště, u středního proudu východní okraj Německé Loděnice. Čelo 1./1. ženijní roty nesmí překročiti před 19.30 hod. 22/3 průchodiště.

V. Po skončení pochodu zajistí velitelé pěších brigád přístupy do ubytovacího prostoru předními strážemi před linií říčky Moravice.

VI. Velitelé obou pěších brigád nařídili samostatné vyslání ubytovatelů od každé jednotky v 19 hod. Velitel ženijního praporu 1 dostal zvláštní ústní rozkaz 22/3 v 16 hod. po bombardování silnic nepřátelským letectvem od velitele 1. divise: „Proved'te ihned průzkum pochodové osy pro dnešní noční pochod středního a jižního proudu 1. divise a výsledek hlaseťte dnes do 18.30 hod.“

VII. Styk a spojení: Mezi proudy divise a se sousedy zajistí se navzájem velitelé proudů od jihu k severu. Ženíjní prapor 1 vyše spojky od jižního k střednímu proudu na všech příčných cestách, počínaje silnicí Norbertčany—Beroun.

SV. 1. divise 23/3 — Dvorec od 5. hod.; permanence ve Šternberku do 8. hod.

SV. 1. pěší brigády — Budišov.

SV. 2. pěší brigády — Majvald.

Přistoupíme k 2. aplikačnímu cvičení z taktiky ženijního vojska na mapě. Jak provede ženijní prapor noční pochod daleko od nepřítele?

Pojednejme nejdříve o činnosti velitele ženijního praporu před provedením nočního pochodu.

Velitel ženijního praporu během 20.—23. 3. v době odpočinku praporu jistě nezahálel a studoval možnosti další technické činnosti svého praporu. Jistě vyslal z vlastního popudu technickou obhlídku na silnice v hlavních směrech na Dvorec a na Bruntál, která zjistila dobrý stav obou komunikací s normálními zásobami štěrků na silnicích.

Po rozhodnutí velitele divise pro noční pochod 22/3 napsal příspěvek do operačního rozkazu stát „Ženíjní vojsko“ a „Ženíjní služba“, opíraje se při tom o to, co zjistil studiem mapy, správným hodnocením situace, úkolu, ze zpráv o nepříteli, terénu, a co vzhledem k povětrnosti uznal za vhodné vyjádřit svými rozkazy, jako úkoly ženijního praporu. Příspěvek velitele praporu do divisního rozkazu je již znám z námětu 2.

Objasněme podrobněji celkovou situaci a úvahy velitele ženijního praporu, z nichž stanovil úkoly pro ženijní prapor.

Ženíjní prapor od 19/3 odpočíval v prostoru Šternberk, jsa pohodlně ubytován v osadách celé tři noci a tři dny, a vyčkával v klidu skončení soustředění 1. divise. Na hranicích slezských, asi 50 km vzdálených, provádějí vlastní vojská kryt, který zabezpečuje i 1. divisi před překvapením od nepřítele. Proč byla volena pro přesun divise k frontě noc? Zajisté proto, aby byl utajen nepřátelským letcům pohyb divise. Tomu nasvědčuje i vyražení pochodových proudů již za tmy (západ slunce v 18.20 hod. poslední čtvrtmésíce) a jednotky mají být ubytovány ještě do svítání (před 6. hod.) i s provedením zajištění (t. j. s postavením předních stráží) východně od říčky Moravice. Ženíjní prapor má vykonati noční pochod asi 25 km dlouhý, to znamená, že bude celou noc na nohou, ale že se do svítání ubytuje. K provedení nočního pochodu i s odečtením nutného odpočinku (po 2/3 pochodu) zbývá 8 hodin; bude to tedy normální noční pochod.

O nepříteli je známo, že rovněž soustřeďuje síly za vlastním krytem; po skončení vlastního pochodu 1. divise zkrátí se vzdálenost od nepřítele na 25 km. Počítáme-li s nejhorším případem, t. j., že by náš kryt byl nepřítelem poražen, vidíme, že třeba počítati z opatrnosti s eventuální možností dotyku s nepřítelem již 23/3 dopoledne. S touto možností počítá i operační rozkaz divise pro sestavu pochoduujících proudů. V čele proudů je pěchota doprovázená dělostřelectvem a ženisty, vzadu divisní služby. Vydáný příspěvek do divisního rozkazu, týkající se ženijního praporu, je tudíž správný.

Zásah nepřátelského letectva bombardováním silnice Šternberk—Opava 22/3 odpoledne udál se pravděpodobně již po vydání divisního rozkazu pro noční pochod z 22/3 na 23/3. S jakým výsledkem byl proveden bombardovací nálet, ukáže nám technický průzkum nařízený velitelem ženijního praporu podřízeným rotám.

Rozkazy velitele ženijního praporu pro noční pochod a ubytování.

a) Obhlídka bombardované silnice 22/3: v 16 hod. dostal velitel ženijního praporu od velitele divise ústní rozkaz ve Šternberku: „Proveďte průzkum pochodové osy pro dnešní noční pochod středního a jižního proudu 1. divise a výsledek hlaseť dnes do 18.30 hod.“

K provedení rozkazu má velitel praporu 2½ hodiny času. Nařídí písemně po spojce veliteli ženijní roty 1./1., která je ubytována ve Šternberku:

Ženijní prapor 1.
Čj.

SV., 22/3, 16.05 hod.

Veliteli 1./1. ženijní roty.

Odešlete ihned 1 mladšího důstojníka na motocyklu na technickou obhlídku silnice Šternberk—Dvůrec—Heřejvald až po most přes Moravici. Do 18.00 hod. dnes hláší mi určený důstojník osobně stav, způsoblost i rozsah poškození silnice a jaký materiál je nablízku k eventuální opravě.

Pro eventuální opravu silnice nařídíte pohotovost 1. ženijní četě.

Velitel ženijního praporu 1
.....

Odesláno spojkou vojínem X. X.

Ženijní prapor 1.
Čj.

SV., 22/3 16.10 hod.

Veliteli 2./1. ženijní roty.

Odešlete ihned 1 mladšího důstojníka na motocyklu na technickou obhlídku pochodové osy Domášov—Jívová—Domštát—St. Libava—Budišov pro noční pochod 2. pěší brigády a lehkého dělostřelectva. Do 18 hod. 15 min. hlaseť mi telefonicky stav a sjízdnost cesty, eventuální opravy a jaký materiál je nablízku k dispozici.

Velitel ženijního praporu 1
.....

Odesláno jako telegram.

Ženijní prapor 1.
Čj.

SV., 22/3, 16.30 hod.

Přípravný rozkaz pro dnešní noční pochod.

Ženijní prapor 1 nastoupí dnes večer celonoční pochod směrem k Opavě. Proveďte všechny přípravy do soumraku. Pohotovost rot od 18.30 hod. Spojovací linka s 2./1. rotou se svine v 18.30 hod.

Podrobný rozkaz následuje.

Velitel ženijního praporu 1
.....

Dostane:

vel. 1./1., 2./1. roty, div. žen. park,
a most. soupravy.

Poznámka. Vydání přípravného rozkazu má za účel zameziti zneklidnění jednotek.

Zenijní prapor 1.

SV., 22/3, 17.00 hod.

Čj.

Rozkaz pro noční pochod s 22. na 23. 3. a ubytování 23. 3.

(Pisemně.)

I. Vlastní divise se přesune dnes v noci ve směru na Opavu do prostoru Dvorec—Budišov, kde se zajištěně ubytuje.

II. Ukořídění ženijního praporu je zajištěno za pochodu spojení od jižního ke střednímu proudu divise na všech příčných cestách, počínaje silnicí Domštát—Beroun a před sítím 23. 3. dosáhnouti ubytovacího prostoru.

III. Provedení pochodu. Ženijní roty jsou včleněny na konec pochodových proudů divise, a to:

1./1. ženijní rota u středního proudu pod velením velitele 1. pěší brigády po ose pochodu Něm. Loděnice—Beroun—Dvorec, průchodiště východní okraj Něm. Loděnice v 19.30 hod.

2./1. ženijní rota u jižního proudu pod velením velitele 2. pěší brigády po ose pochodu Jívová—Domštát—St. Libava—Hor. Guntramovice; průchodiště východní okraj Jívová v 20 hod. Velitelství ženijního praporu 1 pochoduje v čele 1./1. ženijní roty. Trény na konci svých rot na vzdálenost 100 kroků.

Odpočinek 1hodinový předvídán u jižního proudu mezi Domštátem a St. Libavou u středního proudu u Čabové. Zadní voje od každé roty po 1 družstvu.

Válečná mostová souprava 1 vyrazí ve 20 hod. přes Šternberk—Beroun do N. Vesky.

Divisní ženijní park 1. vyrazí v 20.30 hod. přes Šternberk—Beroun do St. Libavy.

IV. Ubytování na konci pochodu:

SV. ženijního praporu 1 — Horní Guntramovice (tamtéž prap. ošetrovna).

Ženijní rota 1./1. — Dvorec (tamtéž SV. 1. divise).

Ženijní rota 2./1. — Dolní Guntramovice.

Divisní ženijní park 1. — St. Libava.

Mostová souprava 1. — Nová Veska.

Sraz ubytovatelů v 18.30 hod. v průchodištích.

Ženijní služby si vyšlou ubytovatele samostatně.

Zajištění ubytování. Divise předními strážemi na Moravici, ženijní roty strážemi u všech východů v ubytovacích místech.

V. Styk a spojení: Za pochodu SV. praporu v čele 1./1. roty, 2. pobočník u velitele 1. pěší brigády jako styčný důstojník.

Spojovací družstvo praporu zřídí telefonní linku od SV. praporu k SV. 1. divise a k 1./1. rotě do Dvorce; 2./1. rota, park a souprava, vyšlou po spojce k SV. praporu; rovněž motocykl 2./1. roty je k dispozici SV. praporu.

K střednímu proudu vyše 2./1. rota pro styk motocyklistu z Domštátu přes Beroun do St. Libavy. K jižnímu proudu vyše motocyklistu z Berouna přes St. Libavu do Dvorce 1./1. ženijní rota.

VI. Různosti. Zdůrazňují zachovávání všech opatření pro pasivní obrany proti letadlům. Večerí vydejte před nastoupením pochodu. Při odpočinku vydejte čaj. Snídaně a krmení v ubytovacích místech.

Divisní intendantní parky v Čabové. Lékařská prohlídka před nočním pochodem. Odsuny nemocných do sběrný ve Dvorce. Seno, sláma a palivo z místních zdrojů.

Velitelství ženijního praporu 1

.....

Dostane:

velitelství 1./1., 2./1. ženijní roty, divisní ženijní park 1,
most. soupravy 1.

K nahlédnutí šéflékař a proviantní.

Vraťme se k vyslaným obhlídkám pochodových os. Důstojník od 1./1. ženijní roty vrátil se na motocyklu k SV. praporu asi v 18.00 hod. a hlásil osobně, že vozovka státní silnice Šternberk—Heřejvald je částečně poškozena menšími nálevkami od leteckého bombardování asi na 15 místech. Veškeré objekty (mosty, propusti) na této trati jsou nepoškozeny. Opravu zasypáním nálevek (asi 10) lze provést štěrkem, kterého je k tomuto účelu na silnici dostatek. Šířka silnice 7 m. K provedení těchto oprav dostal zákopnické čety. Důstojníka 1./1. roty pak vrátil velitel praporu i s motocyklem k rotě.

Rovněž druhý důstojník, vyslaný 2./1. rotou na obhlídku pochodové osy jižního proudu divise, vrátil se do Domášova asi před 18 hod. a hlásil schůdnost a sjízdnost osy pro trény a lehké dělostřelectvo.

Menší potíže budou kladeny pochodu na polních cestách z Domštátu do St. Libavy. Opravy může provést 1. ženijní četa, která byla vyslána v čele jižního proudu. Toto hlášení telefonoval sám dotčený ženijní důstojník veliteli praporu z Domášova do Šternberku.

Ještě před 18.30 hod. hlásil osobně velitel ženijního praporu veliteli divise výsledek průzkumu obou pochodových os, a co nařídil pro opravu těchto cest. Velitel divise jeho nařízení schválil. Dále oznámil písemně veliteli 1. pěší brigády ihned z rozkazu velitele divise, a to po 2. pobočnicku: „Na pochodové ose středního proudu je třeba zasypati asi 10 nálevek způsobených dnešním nepřátelským leteckým bombardováním. Práci z rozkazu velitele divise provedou Vaše zákopnické čety. Materiálu (štěrku) je na silnici dostatek.“

2. pobočník velitele ženijního praporu zůstal již u SV. 1. brigády, neboť byl tam přidělen rozkazem pro noční pochod jako styčný důstojník.

Veliteli 2./1. ženijní roty nařídil velitel ženijního praporu 1 (aby se neztrácel čas) po témž důstojníkovi, který mu podával telefonické hlášení o obhlídce pochodové osy jižního proudu divise: „Vyšlete ihned 1. ženijní četou před čelo jižního proudu k úpravě cest vedoucích z Domštátu do St. Libavy. Blížší podrobnosti vám podá váš poručík X. Y. vyslaný na obhlídku těchto cest. Velitele 2. pěší brigády uvědomuji zároveň.“

Veliteli 2. pěší brigády byl prostě dán na vědomí telefonicky nebo písemně tento telefonický rozkaz velitele ženijního praporu. Tím jsou skončeny veškeré rozkazy velitele ženijního praporu pro dnešní noční pochod a pro opravu cest.

Proč velitel ženijního praporu odevzdává „z rozkazu velitele divise“ veliteli 1. pěší brigády úkol pro zákopnické čety a proč veliteli 2. pěší brigády dává rozkaz pro 2./1. ženijní roty jen na vědomí?

Veliteli 1. pěší brigády dává rozkazy jen velitel divise, i co se týká disponování zákopnickými četami, neboť tyto jednotky jsou organicky včleněny v technických rotách pěších pluků. Proto musí býti každý rozkaz k jich použití mimo rámec pěší brigády předem schválen velitelem divise.

V druhém případě je veliteli 2. pěší brigády je dáváno na vědomí disponování ženijní četou 2./1. ženijní roty, neboť při dnešním nočním pochodu je ženijní rota včleněna do pochodové sestavy jižního proudu divise, kterému velí velitel 2. pěší brigády a tento má tedy i právo dávat za pochodu rozkazy i veliteli 2./1. ženijní roty.

Další rozkazy velitele praporu budou vydány pravděpodobně až v novém SV. v Horních Guntramovicích. Za nočního pochodu, bude-li potřeba ženijních rot k nějakým úkolům technickým, vydají potřebné rozkazy velitelé jižního a středního proudu, jimž ženijní roty po dobu pochodu podléhají.

Jaké úkoly technické v konkrétním případě mohou se vyskytnouti ženijním rotám za pochodu?

Budou to zejména technické obhlídky pochodových os, zjištění únosnosti mostů, propustí a jich skutečná použitelnost pro trény a dělostřelectvo divise, dále: odstraňování různých překážek, jestliže nebyly anebo časově nemohou býti odstraněny technickými rotami přidělenými u zajišťovacích orgánů pochodových proudů, rovněž menší běžné opravy cest a silnic, zesílení mostů a propustí silničních, zasypání nebo přemostění silničních nálevků vzniklých destrukční činností nepřítele, podle potřeby i stavba mostů silničních, byly-li za pochodu zničeny leteckým bombardováním.

Jak bylo uvedeno již při 1. cvičení aplikačním, i zde dojde k časté spolupráci a k vzájemné výpomoci všech technických jednotek divise, t. j. ženijních rot s technickými rotami.
